

H Í R L E V É L

A Tolna Megyei Módszertani
Gyermekjóléti Központ Hírlevele

H í r e k

Tartalom:

Módszertan	
Adminisztráció	2-3
Megyei Tükör	
Bemutatjuk Tolácziné Varga Zsuzsannát	4-5
Töprengések	
A szociális szakma szakmai identitásáról	6
Szakmai Műhely	
Adminisztráció	6
Konferencia	
„Sose rázd a kisbabád—törékeny”	7-9
Programajánló	10
Könyvajánló	
Jogágazat születik... .	11
Elérhetőségek	12

„NEFMI” SZMSZ

2010. október 19-én jelent meg a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzata, amely megtalálható a minisztérium weboldalán, de letölthető a honlapunkról is. Ebben olvasható többek között az is, hogy a Szociális, Család- és Ifjúságügyért felelős államtitkár Soltész Miklós, a szociálpolitikaiért felelős helyettes államtitkár Nyitrai Imre.

A hivatalos értesítésből mindenki megtalálhatja, hogy a saját szakmai szervezete, intézménye mely főosztályhoz tartozik közvetlenül. A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók a Családi és Szociális Szolgáltatások Főosztályához tartoznak, főosztályvezető: Dr. Andráczi-Tóth Veronika.

Dr. Andráczi-Tóth Veronika
(forrás szon.hu)

Nyitrai Imre (forrás: NEFMI)

Iskoláztatási támogatás előadásanyag

2010. november 9-én kedden 10 órától 12.30-ig tartott Szakmai Műhelyünk második foglalkozása, ami a Tolna Megyei Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalával közös szervezésben, a Hivatal tárgyalójában zajlott. A téma az iskoláztatási támogatás és az ehhez kapcsolódó feladatok, dilemmák voltak, Hajnal Renáta a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet szakreferensének előadásában. A megyéből minden gyermekjóléti szolgáltató képviseltette magát. Többen kérdésekkel is készültek, melyekre az előadó igyekezett választ adni. Az előadás anyaga megtekinthető, letölthető honlapunkról. Továbbá itt jegyeznénk meg, hogy a ww.nefmi.gov.hu honlapon folyamatosan frissítésre kerül a GYIK (Gyakran használatos kérdések) anyaga, ahol a különböző szakmai témákhoz kapcsolódóan gyakorlati kérdések és a rájuk adott válaszok olvashatók.

Módszertan

Adminisztráció

A gyermekek jogait védő rendszer létrehozásában eleinte nagy szerepe volt a gyakorlatiasságnak, a szociális munkás attitűdnek, gyermekek szeretetének. Az eltelt években az itt felsoroltakon túl, azaz maga a szakma fejlődésén túl egyre nagyobb szerepet kapott az adminisztráció, a használható iratanyag létrehozása. Ma már egy szükséges „rossznak” is tekinthetjük, mert sok esetben nehezünkre esik a fárasztó nap után a papírokkal, adatlapokkal, egyéb adminisztrációs dologgal foglalkozni, de munkánk szerves részévé kell, hogy váljon a magunk, a gyermek/ek/, a szakma védelmének érdekében.

Azért szükséges megfelelő, tiszta, egyszerűen vezethető adminisztráció szerkesztése, mert dokumentálnunk kell a tevékenységeinket, feladatainkat, vállalt kötelezettségeinket. Dokumentálnunk kell azért, mert a mai társadalmi problémákra a családok nem mindig az elfogadott válaszokat adják, nem mindig a gyermekek érdekét nézik, nem mindig tudnak emberi, koherens problémamegoldásokat keresni. Ezen okok miatt „le kell fednünk magunkat, a munkánkat, a végzett tevékenységeinket”.

A Gyermejkölési Szolgálatok ügymenete, ezáltal a vezethető/vezetendő adminisztrációja könnyen, jól nyomon követhető az ügyfelek/családok megjelenésével, a velük folytatott gondozási folyamatban. Az alábbiakban bemutatom azokat a fontosabb adminisztrációs tevékenységeket, melyek a mindennapos munkavégzés során meg kell legyen. (Bemutatásom a teljesség igénye nélkül készült.)

Amikor bejön az ügyfél, s megismerkedik az intézménnyel, vagy a szakemberrel, akkor fontos tájékoztatni az intézmény ügymenetéről a jogszabályi háttér ismertetésével. Ezt a tájékozta-

tást nem elég elmondani, hanem ezzel kapcsolatosan *nyilatkoztatni* kell az ügyfelet, azaz alá kell írnia azt a nyilatkozatot, mellyel igazolja, hogy megkapta a tájékoztatást, s mindent megértett.

A problémákra való fókuszálás során érdemes az ügyféllel minél előbb, akár az első találkozás során „A gyermekeink védelmében” című (továbbiakban GYSZszám) adatlapok közül a szükségeseket („T” lap, GYSZ2,) kitölteni.

Az ügyféllel való első találkozás után a GYSZ9-es számú adatlap kitöltése kötelező feladat, melyeket fontos „passzív” „aktív” formában elkülönítetten vezetni, annak függvényében, hogy gondoljuk-e az esetet, vagy nem.

Mindig minden esetben érdemes írni a forgalmi *naplót*, ez nem kötelező dokumentum, azonban az éves statisztika és beszámoló készítését jelentősen megkönnyíti a vezetése. Mivel nem kötelező, ezért formailag sincs meghatározó kötelezettség, mindenki úgy állítja össze, ahogy azt szeretné, ahogy neki az a legmegfelelőbb.

A kapcsolatfelvétel során fel-

merülhet, hogy más társszervvel is fel kell venni a kapcsolatot – elsősorban észlelő – és jelzőrendszeri tagokkal – ekkor fontos az írásbeli jelzés küldése, melyben tájékoztatjuk a társszerv szakemberét a kapcsolatfelvételtől, gondozás kezdetéről, ellátási formáról, továbbá informálódunk, hogy nekik milyen tapasztalataik vannak, hangsúlyosan kezelve a gyermek veszélyeztetésére irányuló problémákat.

Legkésőbb három – négy alkalom után dönthet a családgondozó a gondozási formáról, amennyiben önkéntes együttműködés tud megvalósulni, akkor az önkéntes együttműködésen alapuló alapellátásban, ha nem, s a gyermek veszélyeztetése, elhanyagolása megkívánja, akkor védelembé vételi eljárást kell kezdeményeznie. Ezen esemény eldöntése, vagy csak a tisztánlátás érdekében javasolom minden lehetséges esetben az *esetmegbeszélés, esetkonferencia* alkalmazását, (melyhez segédanyag található a: www.modszertanszekszard.hu honlapon). Mindkét esetben (önkéntes együttműködésen alapuló alapellátásban/továbbiakban: alapellátás/ és védelembé vételnél) fontos a GYSZ3 adatlap vezetése, melynek betétlapján kell vezetni az esetleírást – módszertani ajánlásnak megfelelő hármaskülönítést alkalmazva (objektív információk, szubjektív információk, terv/megállapodás/feladat). Lényeges mindkét esetben a gondozási – nevelési terv elkészítése a szülőkkel, gyermekkel (ha a gyermek életkora ezt lehetővé teszi) együtt gondolkodva, hiszen ez egy szerződés a család és a szakemberek (családgondozó, egyéb jelzőrendszeri tag) között a jövőbeli feladatok megosztásában. Alapellátásnál a tervet a GYSZ3 betétlapon érdemes megírni, s nem szabad az aláírásokról megfélemlíteni, míg a védelembé vétel esetén GYSZ5 adatlapon kell a gon-

dozási nevelési tervet megírni, s aláírni. Mindkét esetben kell helyzetértékelést végezni, mely helyzetértékelést szintén egyeztetni kell a szülőkkal/gyermekkel, (s alá is kell írni minden esetben) a törvény által előírt fél évente – helye alapellátásnál a GYSZ₃ betétlap, míg a védelembe vételnél a GYSZ₆

Bármely gondozási formánál felmerülhetnek egészségügyi problémák, mely információt a GYSZ₄ adatlapon tudjuk beszerezni védőnőtől, orvostól.

Amikor a családdal a saját életkörülményei között találkozunk, nagyon sok mindent meg kell figyelni, meg kell látni. Egyrészt azért, hogy az információkat továbbítani tudjuk írásos formában a hatóságnak, bíróságnak, vagy más szervnek, másrészt magunk miatt, hogy a gyermek környezetének vizsgálatával fel tudjuk mérni a problémák mértékét, a szükséges intézkedések jellegét. A család saját környezetében való vizsgálata során fontos tehát a környezettanulmány készítése, mely új család esetében a GYSZ₁, míg ismert család esetében a GYSZ₃ adatlapon kell megvalósuljon. Ez utóbbit folyamatosan vezetni kell a gondozás végéig.

Utógondozás (amikor a gyermek a szakellátásból hazakerült a szüleikhez, de még nem töltötte be a 18. életévét) során ugyanazon iratanyagokkal dolgozunk, mint az alapellátásnál. Ezen ellátási formánál a gyakorlatban foko-

zottan oda kell figyelni a beilleszkedési folyamatokra családon belül és az egyéb oktatási – nevelési intézményekben, ahova a gyermek jár. (Tehát az utógondozás tevékenységére vonatkozóan nincs külön „macis” adatlap.)

Vérszerinti családgondozás során a GYSZ₇, GYSZ₈ adatlapokat használjuk. Abban az esetben, ha a szülők hozzáállása passzív, vagy elutasító (gyermek/gyermek iránt), akkor érdemes a gyermek tartós nevelésbe vételére javaslatot tenni.

Minden esetben szükséges ügynevezett. „*esetaktát*”/”*esetdossziét*” vezetni, melynek formájára nincs előírt követelmény. Fontos, hogy az akta/dosszié elején név legyen, de egyéb azonosító adat ne szerepeljen. Az akta/dosszié belső oldalán szerepelhet olyan információ, mely születési helyre, lakcímre, iskolai és munkahelyi dolgokra utal. Minden aktában kell szerepelnie *esetleírásnak* (gondozásba nem vett esetenél feljegyzésnek), melyet, mint már említettem módszertani ajánlás szerinti *objektív információk, szubjektív információk, terv/megállapodás/feladat*. A szubjektív információt nem kötelező vezetni, de érdemes megjegyezni azon gondola-

tainkat, melyek vállalhatóak az ügyfelek előtt is. Fontos a teljes akta/dosszié vezetése során azt szem előtt tartani, hogy az ügyfélnek irat betekintési joga van.

Egyéb fontos, de itt fel nem sorolt, nem említett adminisztrációs követelményről a www.modszertanszekszard.hu honlapon lehet olvasni, illetve amennyiben kérdés, gond, vagy probléma merül fel, akkor a Tolna Megyei Módszertani Központ módszertani tanácsadója – Tolácziné Varga Zsuzsanna és jómagam a Tolna Megyei Módszertani Központ vezetője, Szabó Aliz várjuk a kérdéseket, megoldandó problémákat.

Szabó Aliz
Gyermekjóléti Központ szakmai vezető

Tréning

Kedves Jelentkező!

Értesítünk, hogy a „Csoportvezetésre felkészítő tréning” 2010. november hónapban indul.

Az első alkalom: 2010. november 18. 14.30-tól 16.00-ig tart.
A második alkalom: 2010. november 25. 8.00-tól 16.00-ig tart.
A harmadik alkalom: 2010. december 2. 8.00-tól 16.00-ig tart.

Helyszín: Humán szolgáltató Központ nagyterme
7100 Szekszárd Vörösmarty u. 5.

Tréner: Dr. Lovász Zsuzsanna klinikai szakpszichológus, Birkás Béla pszichológus

Bemutatjuk

Tolácziné Varga Zsuzsanna

a Tolna megyei Módszertani Gyermekjóléti Központ munkatársa

Zombán él, de Szekszárdon tevékenykedik. Állandó mozgásban van, összhangot teremt magán és munkahelyi életében, és folyamatosan épít: kapcsolatokat. Közéleti szereplőként 2000-tól tagja a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesületnek, elnökségi tagja a Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesületének. 2007-ben átvette a „Szociális Munkáért Díjat”.

Van a hallgatók által ismert „mottó”: az 50-50%... Milyen alap-gondolatokban hiszel még?

Igen, szoktam mondani a hallgatóknak személyiségfejlesztő, készségfejlesztő óráimon, hogy ötven százalék balhét vállalok, a többi 50% -ot neked kell. De például az Úttalan utakon című könyvben van egy ilyen megállapítás, hogy az élet nehéz. Azt jut eszembe erről, hogy ha már odáig eljutottunk, hogy ezt így megfogalmaztuk, konstatáltuk a dolgot, akkor lépünk is tovább. Tehát ne azon kezdjük el gondolkodni, hogy az élet milyen nehéz, és nekem milyen rossz, lássunk ezen túl!

Mesélj arról hogyan kezdődött a pályafutásod.

Annak idején a tanítóképző főiskolára jelentkeztem, pedagógus szerettem volna lenni. Énekből alkalmassági vizsgát kellett tenni, emiatt izgultam is, hogy nem fog összejönni a főiskola. A felvételem sikerült, de pont akkor indult 1989-ben a szociális munkás képzés is, és azt jobban szerettem volna. A főiskola után közvet-

„büszke vagyok arra, hogy ... a szociális munkás hallgatókhoz valami féle közöm van, esetleg hatással lehetek rájuk.”

Névjegy:

Név: Tolácziné Varga Zsuzsanna

Született: 1969. szept. 21.

Végzettségek:

- Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola: Általános Szociális Munkás (Ifjúságvédelmi specializáció)
- ELTE: szociálpolitikus
- Szociális szakvizsga (gyermekjóléti alapellátás)
- Szociálpolitika Doktori Program, ELTE

Munkahely: Humánszolgáltató Központ, PTE-IGYFK Szociális Munka és Szociálpolitika Intézet, Szekszárd

Foglalkozás: módszertani munkatárs, főiskolai adjunktus

lenül otthon maradtam, mert megszülettek a fiaim. Később egy iskolában dolgoztam mint napközis nevelő. Papp Győző, - aki akkor a főiskolán is tanított és figyel-

te a hallgatók szakma iránti érdekeltetését— hívására az 1992-ben induló Családsegítő

Központban kezdtem dolgozni. Aztán később Zomba -Paradicsompusztán, a gyógypedagógiai iskolában, majd a főiskolán terepkoordinátorként tevékenykedtem. Az egyetem elvégzése után

vágytam vissza a szociális területre, így amikor indult a gyermekjóléti szolgálat 1997-ben, akkor visszamentem, és elkezdtem kiépíteni azt. 2006-tól tanítok a PTE-Illyés Gyula Főiskolai karán.

Miért pont gyermekvédelem?

Hogy gyermekvédelem és gyermekjóléti... semmi más eszembe sem jutott. Idővel, ahogyan megismertem önmagam, egyre jobban megfogalmazódott bennem, - és a hallgatóknak is szoktam mondani, - hogy nem tudom elképzelni azt, hogy én hajléktalan ellátásban dolgozzak.

Természetesen feltehető a kérdés, hogy a gyerekvédelemben nincsenek „olyan” esetek? Hányan mondják azt, hogy én ezt nem bírnám! Ha azt látod, hogy a gyerekeket bántalmazzák, látod kiszolgáltatott helyzetben, esetleg kizsákmányolják vagy zsarolják... És láttam én is olyan eseteket, hogy éppenséggel az ember sírva fakadna, vagy összeszorul a gyomra, vagy áll tehetetlenül. A gyermekvédelem területén azt gondolom, kimondhatatlanul nagy feladatunk és felelősségünk van. Folyamatosan az jár a fejemben, hogy hogyan lehet ezt jól és hatékonyan csinálni, hogy lehet magát az egész rendszert fejleszteni vagy azon javítani, működőképessé tenni. A törvényben megfogalmazottakban nagyon hiszek, és mégis miért nem működik az a gyakorlatban? Nem tudom. Talán mert emberek vagyunk, nem egyformán gondolkodunk, nem olyan az együttműködés, kevés a pénzforrás (?).

Milyen a kapcsolatod a téged körülvevő emberekkel, munkatársakkal?

Én jól érzem magam a gyermekjólétiben is, a főiskolán is, az, hogy vannak kisebb feszültségek, konfliktusok? Azok azért vannak hogy megoldjuk őket, előrevigyék a fejlődésünket. Nem egyez-

het mindenben a véleményünk, stílusban is különbségek vannak. Én igyekszem mindenkit elfogadni olyannak amilyen.

A család hogyan fogadja, hogy mindig úton vagy?

Egészen jól, idővel szépen beledüldültek. Most már meg tudom találni azt a középutat ami jó nekem, és jó nekik is. Mindig van idő arra, hogy megbeszéljük a dolgokat, vagy hogy egy kicsit kikapcsolódjunk. Ha ők hétvégén fociznak, meccs van, akkor én hétvégén nézem őket. Ha vásárolni kell menni, akkor úgy osztom be az időmet, hogy ott legyek. Olyan nincs, hogy szülői értekezletről hiányozzak. Tulajdonképpen ők már így erre szocializálódtak. Ha tanultam, meg konferenciára jártam, vagy szakmai anyagok írása és megbeszélése volt, akkor én egyik nap indultam Budapestre és másnap jöttem. Amikor 2006-ban itt a főiskolán kezdtem dolgozni, akkor felmerült bennem, hogy majd biztosan több szabadidőm lesz. De természetesen nem lett több szabadidőm.

Mutasd be nekünk a családot!

A férjem a zombai Művelődési Ház vezetője, néptánc -és társastáncoktató. Ő az, aki a kezdetektől helyben volt, és biztos pontot jelentett a család számára. Mindemellett folyamatosan mellettem áll. Balázs, a nagyobbik fiam, januárban lesz 18 éves, vár rá az érettségi, a továbbtanulás. A Rendőrtiszti Főiskola érdeklő, vagy az informatika. A kisebbik fiam, Gábor, 16 éves, ő már régóta állatorvos szeretne lenni.

Milyen szabadidős tevékenységeknek hódol a család?

Nekem első helyen kézilabda áll. Várjuk, hogy elkészüljön a zombai sportcsarnok, hogy ne kelljen mindig vidékre utazni edzeni, vagy meccsre. A fiúk fociznak és természetesen táncolnak. Szeretünk kirándulni is, de ilyenkor ősszel a szüreti fesztiválok miatt szinte folyamatos hétvégi elfoglaltság van, a sportmérkőzések is hétvégén vannak, tehát ilyenkor ősszel elkezdődik az őszi

„...Dél -Afrikába ..., gyerekekkel foglalkozhassak.”

vidéken van, akkor is.

Mire vagy a legbüszkébb?

Többé kevésbé elégedett vagyok, nem mondom azt, hogy nincsenek hullámvölgyek, vagy fáradtságos napok, de büszke vagyok arra, hogy a gyerekjólétet akkor megcsináltuk, és azóta is itt vagyok, büszke vagyok arra, hogy ezen a főiskolán taníthatok, és a szociális munkás hallgatókhoz valami féle közöm van, esetleg hatással lehetek rájuk. Büszke vagyok arra, hogy országosan ismernek, hogy meghívnak különböző munkacsoportokba, akár a minisztériumba, akár a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézethez. Hogy kapcsolataim vannak Budapesttől Nyíregyházáig, Debrecentől Győrre, Pécsről Szombathelyig, vagy Veszprémig. Büszke vagyok a családomra,

„Nem tudom elképzelni azt, hogy én a hajléktalan ellátásban dolgozzak.”

Milyen kihívások foglalkoztatnak, mi az amire még nagyon vágynál?

Sok minden kavargó a gondolataimban. Amit mindenféleképpen szeretnék, az többek között a doktori iskolát befejezni. Az oktatásban is látom a jövőmet. De ami még foglalkoztat az

az, hogy Dél -Afrikába mehessek, és gyerekekkel foglalkozhassak. Ha már úgy érzem, hogy itt már szakmailag elérttem, amit szerettem volna, a családom, a gyerekek önállóan járnak az útvonalat, akkor megyek.

Kiegészítés ellen milyen gyógymódot van?

Jó barátnőim, barátaim vannak, akik látják rajtam, tudják is, értik is miről beszélek. Olyankor elmegyünk megiszunk egy nagy habos kávé, jó sok tejszínhabbal, és beszélgetünk. De a családom is és a sport is nagyon jó erre.

B. Sz. B.

2010. november 11-12.
Angyalföldi József Attila
Művelődési Központ,
Budapest
József Attila tér 4.

T ö p r e n g é s e k —

a szociális szakma szakmai identitásáról

Papp Győző rovata

Az utóbbi időben, a szakmai közbeszédben egymástól eltérő fórumokon egyre gyakrabban találkozom a szociális szakma önzonosságával, önképe, és általában a segítő identitás körüli problémáinak megjelenésével.

Véleményem szerint a jelenség felerősödését a közelmúlt politikai viharai, a magyar társadalom kedvezőtlen átalakulási folyamatai, az elmúlt 20 év kudarcai, és mindenek előtt a „nagy politika” tudatos bünbakképzési törekvései gerjesztik.

A zömmel állami- önkormányzati fenntartásban működő ellátó rendszerben dolgozó kollegák ügyfelekhez való viszonyában nem ritkán találkozom vezetőként, és szupervizorként az ügyfelek el nem fogadásával, sőt előítéletes elutasításával, és néha az előítélet „büszke vállalásával”.

A szakszerűség gyakran az ad-

minisztráció egyre több időt igénylő elvégzésével válik azonossá, miközben az ellenőrző hatóságok jelenléte egyre hangsúlyosabb az ellátó rendszerben, hovatovább, „nekik dolgozunk”.

Ezeket a folyamatokat erősíti a már szinte feudális viszonyokra emlékeztető, egyre erősebben megjelenő személyes függések rendszere, mely mind a munkatársak, mind a szakmai vezetők egzisztenciális félelmeinek táptalaja.

Az intézményrendszer finanszírozásának egyre növekvő bizonytalanságai, a szakmai- munkavállalói érdekérvényesítés nehézségei sem kedveznek egy értékeiben biztos, öntudatos szakma megjelenésének.

A Magyar Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete 2011. évi májusi konferenciáján igyekszik fórumot biztosítani kollé-

gáink számára az itt körvonalazott nehézségek kibeszélésére, feltárására. Az országos szociálpolitika irányítóit (Nemzeti Erőforrás Minisztérium) meghívja, hogy mindezekről eszmét cserélhessünk.

A szakmai identitás alakulása persze a praxisban gyökerező folyamat, de megalapozásához döntő mértékben járulhat hozzá a szakmai képzések rendszere. Az ezzel kapcsolatos dilemmákat tekinti át Dr. Budai István (PHD) a szociális munkás, és szociálpedagógus képzésben 20 év óta aktívan jelenlevő oktató, a Széchenyi István Egyetem tanszékvezető főiskolai tanára az Esély 2010/4-es számában .

Jó együttgondolkodást és új konszenzusok kialakítását remélve:

Papp Győző

S z a k m a i M ű h e l y

A 2010-11-es módszertani év első Szakmai Műhelyén, szeptember 16-án Farkasné Nemes Judit, és Szabó Aliz az adminisztráció témakörében érvényes jogszabályokról, felmerülő dilemmákról és teljesítendő feladatokról tartottak előadást. Szó esett az iratanyagok vezetésével és annak továbbküldésével kapcsolatos problémákról is.

A gyermekjóléti szolgálatnál használatos iratminták, nyomtatványok, megtalálhatóak weboldalunkon, az adminisztráció menüfűl alatt. További képek pedig a galériában.

Gyermekbántalmazás konferencia

„Sose rázd a kisbabád—törékeny”

A Megyei Gyermekbántalmazás Megelőzési Konferencia október 15-én került megrendezésre Szekszárdon, amelynek a Művészetek Háza nyújtott otthont. A rendezvény fő témája a „Shaken baby szindróma”, azaz a megrázott gyermek szindróma előfordulásának lehetséges okai, tünetei és megelőzésére való figyelem fókuszálása volt. Az egészségügyi ellátásban dolgozókon kívül a gyermekvédelmi jelzőrendszer többi tagjai kevésbé képviseltették magukat a rendezvényen, annak ellenére, hogy a gyermekbántalmazás megelőzésében való összefogásban a legfontosabb szerepük van. Reméljük ezzel a tartalmas összefoglalóval valamelyest betekintést nyújthatunk az elhangzott és bemutatott előadásokba.

A rendezvény védnökei Szekszárd MJV Közgyűlésének Művelődési és Oktatási Bizottságának elnöke Csillagné Szánthó Polixéna képviselőasszony, dr. Harangi Ferenc a TMÖ Balassa János Kórház Gyermekosztályának osztályvezető főorvosa, Markó Aranka Regionális vezető védőnő, valamint Munk Jánosné a MESZK Tolna Megyei Területi Szervezetének elnöke voltak.

A konferencia védnökeinek néhány mondatos köszöntője után dr. Kovács Zsuzsanna, a Házi Gyermekorvosok Országos Egyesületének egyik alapító tagja, az Országos Gyermek-egészségügyi Intézet szakértőjének bevezető előadására került sor, a gyermek-

bántalmazás általános téziseiről. Fontos kérdésként vetette fel a kongresszust

Dr. Kovács Zsuzsanna
Fotó: Kiss Albert

megnyitó idézet szavait Márai Sándortól: Vajon oda merünk-e menni, ha a saját szemünkkel látunk egy gyermekét bántalmazó szülőt, vagy zavartan elfordulunk? Az Országos Kriminológiai Intézet adatai szerint, a gyermekek életkori eloszlását tekintve a 0-3 éves korosztály 12%-át, a 4-6 éves korosztály 20%-át, a 7-14 évesek 26%-át éri bántalmazás. A törvény által előírt jelzési kötelezettség tekintetében utalt az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának 2010/2227-es jelentésében közzétett adatokról, mely szerint, a nevelést – oktatást végző intézményekből, és a nevelési tanácsadóból érkezett a legtöbb jelzés (50%). A második helyen a védőnői szolgálat és a rendőrség áll (13-13%), akiket a jegyző és gyámhivatal követ (9%).

Dr. Kovács Zsuzsanna elmondta, hogy a bántalmazás népegészségügyi probléma, amely látenszen van jelen, azaz 1 felismert esetre 10 háttérben maradó jut. Magyarországon azonban ez a szám 1 a 25-höz. Az Unicef 2009-es jelentése szerint hazánkban a gyermekbántalmazás 80%-át családon belül követik el.

Dr. Németh Tünde gyermekgyógyász, pszichoterapeuta a korai anyagyermek kötődési zavarok, nehezen kezelhető csecsemők, postpartum depresszióról tartott előadását a megelőzés

szemléletében, videó anyagokkal fűszerezve tartotta. Kifejezte, hogy a bántalmazáshoz vezető okok között legfőképpen a szülőt támogató érzelmi háttér hiánya, és a bizonytalan kötődés szerepel. Rizikófaktor még többek között az egyedülállóság, a nem kívánt terhesség, az első szülés, a „fárasztó csecsemő” vagy ha pl. nem a „várt”, „elképzelt” csecsemő születik. „Ilyenkor mindenképp fel kell hívni a szülő figyelmét arra, hogy gyászolja el a képzeletében kívánt gyermeket, és adjon esélyt a megszületett gyermeknek” - mondta a doktornő.

Dr. Németh Tünde szerint, azért is nagyon fontos a korai kötődés minősége, mert a gyermek ösztönösen törekszik a testi kontaktusra. Ez a ragaszkodás (megkapaszkodási ösztön!) velünk született, viselkedésmintából és reakciókézségekből áll. A kötődés elsődleges biológiai szükséglet, jelentősége kiemelt a szocializációban. Pszichés szempontból az érzelmi szabályozást, a biztonság élményét szolgálja, s az inter-

Dr. Németh Tünde
Forrás: medicalonline.hu

akciós tapasztalatok során fokozatosan alakul ki. „Ha a gyermek harap, csíp, rúg, fontos a megkapaszkodási ösztön kielégítettségére felhívni a szülő figyelmét! Erősíteni kell a szülő – gyermek kapcsolatot, mégpedig szemkontaktussal, tapintással, öleléssel, melegség kialakítására való törekvéssel. Amikor a gyermek az óvodában az édesanyjától 5 cm-re sem akar eltávolodni, arra azt mondják, hogy milyen erős a kötődés kettőjük között. Pedig ebben az esetben bizonytalan/ambivalens kötődésről beszélünk. Ha az anya reakciója ilyen is/olyan is, az a gyermekben bizonytalanságot okoz. Ezen kívül fontos az anya szenzitivitása, azaz, hogy észlelje a gyermeke jeleit, azokat megfelelően értelmezze, és reagáljon rá, lehetőleg azonnal.”

Valóban érték-e, ajándék-e ma a gyermek? Ezzel a kérdéssel nyitott dr. Pászthy Bea, a Semmelweis Egyetem I. Gyermekgyógyászati Klinika orvosa, aki a gyermekbántalmazás csecsemőkorban előforduló fajtáiról tartotta előadását. Vázolta a WHO előrejelzését, mely szerint 2020-ra 50%-kal emelkedik a lelki beteg gyermekek száma. Az elhanyagolás formáinak taglalása után a gyermekabúzus fogalmának tárgyalásán keresztül kaptunk képet magáról a megrázott

Dr. Pászthy Bea
Forrás: semmelweisokft.hu

gyermek szindrómáról, amely Magyarországot tekintve még nincs jelen a köztudatban.

A probléma abban rejlik, hogy a csecsemők feje a testükhöz képest nagy és súlyos, a nyakizmok ugyanakkor még erőtlenek a nagy fej megtartásához. Az agy még viszonylag fejletlen, ennél fogva különösen érzékeny a külső mechanikai erőbehatásokkal szemben, illetve az agyat körülvevő erek is sérülékenyek. Ezek csecsemőkorban már olyan fokú rázás hatására is elszakadhatnak – súlyos vérzéseket okozva-, mely a később-

bi életkorokban már nem okoz súlyos károsodást.

Pászthy doktornő elmondta: „a gerincvelő elszakadhat, tehát akár külsérelmi nyom nélkül azonnali, nagyon súlyos következmény léphet fel, mint az agykárosodás, látásromlás, bénulás, illetve halál”. Ha erőteljesen megrázunk egy csecsemőt, a hirtelen elmozdulás hatására a puha és sérülékeny agyállomány nekiütődik a koponyacsont kemény belső felszínének, és ennél fogva sérül. Az agy körüli erek szakadása következtében súlyos vérzések léphetnek fel, melynek eredményeként a zárt koponyaűrben összegyűlő vér összenyomja az agyat, és megemelkedik a koponyán belüli nyomás. A szem ideghártyája alatt bevérzések keletkezhetnek, ami súlyos esetben akár vakさghoz is vezethet.

A megrázott csecsemő szindrómát szemészeti vizsgálattal lehet kimutatni, de azonnali tüneteként légzészavar, vagy teljes légzésleállás jelentkezhet. Gyakori tünet továbbá a gyermek izga-

Bevérzett retina

tottsága, ingerlékenysége, és magas hangú sírása, hányás és tudatzavar. Ha a csecsemő túléli a közvetlen megrázás utáni időszakot, késői következményeként központi idegrendszeri bénulás, mozgáskorlátozottság, hallás- vagy beszédzavar maradhat vissza, és még „enyhébb” esetben is komoly gondok adódhatnak később a gyermek magatartásával és tanulásával.

A legtöbb gyereket a hozzá legközelebb álló személyek bántalmazzák: szülők, iskolatársak, tanárok, vagy barátok. Egy UNICEF jelentés szerint naponta 4 európai gyermek hal meg bántalmazás következtében.

A tendenciák azt mutatják, hogy az édesapa 45%-ban, gyermekfelügyelő 18%-ban, az anya élettársa 17,5 %-ban, az anya 13,5%-ban, egyéb személy pedig 6%-ban követ el bántalmazást. Pászthy doktornő ismertette azokat a lehetőségeket, amelyeket választhat (válasszon!) a szülő, ha türelmét vesztette gyermekével szemben. Ezek a következők:

- Mindenek előtt a gyermeket tegye biztonságos helyre (hogy semmiképp se bántsa).
- Figyeljen magára (hívjon fel egy jó barátot, tegyen fel egy nyugtató zenét, mozogjon, emlékezzen rá, hogy a sírás el fog múlni).
- Akármilyen ideges is, soha ne rázza meg a gyermeket!

A megrázott gyermek szindró-

ma a traumatológus szemével című előadásból megtudtuk, hogy ma Magyarországon havonta 1-2 gyermek esetében történik halállal végződő bántalmazás. A gyermekkel való közös játék során is történhet baleset. A csecsemő imádja és nagyokat kacag, ha magasra röptetjük. De ne dobáljuk! -mert ugyanolyan mozgást idézhetünk elő vele mint a rázás esetében. Ne pörgessük a karjánál fogva a nagyobbacska gyermeket sem, inkább a hónaljánál fogjuk meg.

Bíróné Asbóth Katalin arra a kérdésre, hogy mit tehet a védőnő a csecsemőkorai bántalmazás megelőzésében, elmondta: „Egyedül semmit, vagy csak nagyon keveset. Egy szakma ezt a kérdést nem tudja megoldani, más szakemberekhez kell fordulni.” A védőnőnek 3 fő területen van lehetősége korán felismerni a csecsemőbántalmazás jeleit, így tehát a várandós gondozás alatt, a perinatális (szülés körüli) időszakban, majd a csecsemőkorú gyermek gondozásakor. A várandós gondozás során bizalmas, partneri viszony alakul ki, a védőnő megismeri „feltérképezi” a gondozott életkörülményeit, lelki, családi és környezeti sajátosságait. Folyamatosan és

érzékenyen követi a család életét, mentálhigiénés gondozást végez. Odafigyel legfőképpen a kiskorú anya pszichés elváltozásaira (nem kívánt terhesség, ambivalencia), illetve veszélyeztető tényezők előfordulása esetén gondos helyzETFelméréssel körültekintő gondozási folyamatot alakít ki. A perinatális időszakban következik a szülésre, csecsemőgondozásra, szoptatásra való felkészítés; a szülés után fellépő depresszió esetén pedig a kismamák megfelelő szakemberhez történő irányítása. Még ebben az időszakban szükség esetén jelzés más alapellátási szakemberek felé (házi orvos, gyermekjóléti szolgálat), esetmegbeszélés, feladatmegosztás a hatékony segítségnyújtás érdekében. Meg kell ismertetni az anyával és környezetével a segítségkérés -és nyújtás egyéb lehetőségeit.

A védőnő szerint elengedhetetlen az együttműködés más segítő szolgálatokkal, támogató szervezetekkel, összehangolt gondozási terv, szoros követés és támogatás kialakítása, legfőképpen koraszülött és sérült újszülöttek esetében. Tudatosítani kell a szülőkből és a társadalomból, hogy a csecsemő bántalmazása bűncselekmény, amelynek súlyos jogi következményei vannak. A médiában „is” nagyobb hangsúlyt kellene kapnia a megelőzésnek, szemben a szenzációkeltéssel, az érintettek meghurcolásával.

Bíróné elmondta, hogy a szakembereknek is lehet szüksége segítségre. Nem könnyű ugyanis eldönteni, hogy mikor van szükség beavatkozásra, és azon belül is milyen a legcélszerűbb. Ne tartsuk magunknál az információt, a problémát! Fontos az esetmegbeszélés, a konzultáció, alap-és szakellátásban dolgozó szakemberekkel és intézményekkel, szervezetekkel.

A konferencia kiemelkedő pont-

jaként Toma Andrea szemléltette egy erre a célra megalkotott műanyag szimulátor babán - egy lehetséges bántalmazáshoz vezető indokkal együttesen - a gyermek rázását. Továbbá sorra került a „Sose rázd a kisbabád- törékeny” című DVD bemutatása is, amely előtt néhány szóban ismertetésre kerültek a gyermekjogokhoz kapcsolódó hasznos kiadványok is. Így többek között:

- Kézikönyv a gyermekjogi egyezmény alkalmazásához,
- az EACH (European Association for Children in Hospital) Charta és Függelék
- Gyermekjogok a kórházban „Önértékelő modell és munkaanyag”

A konferencia záró akkordjaként csodálatos „Örömmenet” hallhatunk, a Bárczi Gusztáv Nevelési—Oktatási Intézmény zenekarától, Ferge Béla vezetésével.

B.Sz. B.

Toma Andrea, OGYEI

Programajánló

Hogyan lettünk szegények?

Közéleti konferencia

A TIT Kossuth Klub Egyesület, a Le Monde diplomatique és a transform! magyar és kelet-közép-európai szerkesztőségei, a Magyar Szociális Fórum Hálózat, valamint az Esmélet folyóirat közös rendezvénye.

Időpont: 2010. november 4-6.

Helyszín: Kossuth Klub (Budapest VIII., Múzeum utca 7.)

SZOCIÁLIS EXPO 2010!

Időpont: 2010. november 11-12.

Helyszín: Angyalföldi József Attila Művelődési Központ, Budapest, József Attila tér 4.

Infó: www.szocexpo.hu

Az SZMI Módszertani Csoportja 2010. november 17.-én "Kérdés és válaszok", avagy a 'Szegénység és Segélyezés I.' címmel szakmai

konferenciát szervez. A konferencia két részes, a következő, november 30-án lesz.

Helyszín: Bp., Tüzér utca 33-35.

Infó: www.szmi.hu

EGYÜTT ÉS KÜLÖN

címmel kerül megrendezésre a

III. Országos

Gyermekpszichoterápiás Konferencia.

Időpont: 2010. november 19-20.

Helyszín: IBS nemzetközi Üzleti Főiskola, Bp. Tárogató út 2-4.

Infó: www.congressline.hu

KÖTELEZŐ

ÖNGONDOSKODÁS

Konferencia

Időpont: 2010. november 24.

Helyszín: Budapest

Infó: www.fn.hu

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Kar 2010. november 26-án országos konferenciát rendez Szekszárdon „Elmélet és gyakorlat 2010-ben, a változó társadalmi környezetben” címmel.

Infó: *Kocsis Erzsébet*
liza@igyfk.pte.hu

Konferencia az ÖNGYILKOSSÁG MEGELŐZÉSÉNEK témakörében.

Időpont: 2010. november 29-30.

Helyszín: Budapest, Aesculap Akadémia, Halmi út 20-22.

Infó: www.lelekbenotthon.hu

Könyv, képzés, film

Új mesterszak indul „Közösségi és civil tanulmányok” címmel

AZ ELTE Társadalomtudományi Karának Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszéke 2011. februári indulással mesterképzést hirdet közösségi és civil fejlesztő szakemberek számára.

A 4 féléves képzésre jelentkezni lehet 2010. november 15-ig.

Részletes információ: <http://tatk.elte.hu/>

Tartalom:

Bevezető—Herczog Mária: Újra: Korczak

Fókuszban—Kiss Máté: Hogyan határozhatóak meg a szakellátásba kerülés okai? Együttműködés a gyermekvédelemben I.

Mérleg—Kerpel Éva: Jogellenes gyermekelvitel: meg lehet-e előzni?

Nézőpont—Juhász Rebeka: Felnőtt szülővé válni, avagy a felkészülés lehetőségei a szociális munkában.

Esettanulmány—Néray Ágnes: Lakhatási és munkaerő-piaci lehetőségek, valamint a területi egyenlőtlenségek egyén központú megközelítése

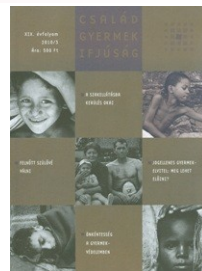
Ajánló—Konszenzus Konferencia, 2010

Bemutatjuk—Györfi Éva: A szakellátásban élő gyerekek vagyonának kezelése – Egy komplex szolgáltatás kiépülése a Fővárosi Tegyesz-ben

Beszámoló—Kovács Szilvia: Önkéntesség a gyermekvédelemben – szakmai konferencia

Ombudsmani Oldalak—Dr. Györfi Zsuzsanna: A szigetvári és a kaposvári speciális gyermekotthonban folytatott vizsgálatok (AJB 172/2010. és AJB 1604/2010)

Mozaik—Gyerekesélyek Magyarországon , Hol a legjobb anyának lenni?, Kölyökparádé, az új kedvenc

Figyelmükbe ajánljuk a "MIÉRT?" c. új prevenciós kisjátékfilmet, az iskolai erőszak témában. Az oktatási intézményekben történő bántalmazásokról forgatott filmet a Forrás Gyermek- és Ifjúságvédő Alapítvány. A film a tanár-diák, a diák-diák, és a tanár-szülő közti konfliktushelyzettel foglalkozik. A film nagy segítséget jelenthet a témát a fiatalokkal feldolgozó tanító pedagógusok, nevelők, prevenciós tevékenységéhez. (Részletek: www.forrasvideo.hu)

Könyvajánló

Jogágazat születik... Gyermeki jogokról és érvényesülésükről Magyarországon

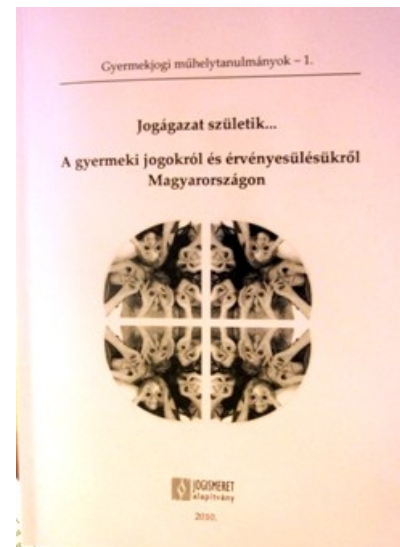
Egy nemrégiben megjelent könyvből szeretnék most egy olyan írást ajánlani, amely szorosan kapcsolódik az október 15-én rendezett konferencia fő témájához, nevezetesen a gyermekbántalmazás problémaköréhez. A Jogismeret Alapítvány kiadásában jelent meg a gyermeki jogokról és érvényesülésükről szóló átfogó gyermekjogi műhelytanulmány sorozatának 1. könyve, Jogágazat születik... címmel. E 17 tanulmányt felölelő kötet ajánlója, dr. Bíró Endre szerint e kötetben „a gyermekek jellemző jogviszonyainak megfelelően keresik a szerzők a legkülönbözőbb jogágakban a gyermekjogi jogágazat sajátosságait. Családjogtól a gyermek-védelen és oktatási jogon, közigazgatási jogon át a polgári jogig és büntetőjogig és ezek eljárásjogaikig terjed az a skála, amelybe a gyermekjogi tanulmányok ágazati jelenségei besorolhatóak. Közös mind-egyikükben, hogy a sokféle jogág jogalkalmazási jelenségeit a gyermekjogi szűrőn átvizsgálják, s igyekeznek felmutatni bennük a gyermeki jogok érvényesülését vagy éppen hiányát.” S hogy miért érdemes elolvasni, magunkévá tenni Dr. Tanoss Zsuzsanna: *A családban történő gyermekbántalmazás jogi szabályozásának gyermekjogi szempontú vizsgálata* (A gyermek védelmének állami, intézményi kötelezettsége hogyan, miként, milyen korlátozások mentén érvényesül a család autonómiájának és a családi környezet elsődlegességének elvi keretei között?) című tanulmányát?

Írásában a családon belül alkalmazott gyermekbántalmazás kérdéseit, az állam ezzel kapcsolatos kötelezettségeit, a vonatkozó jogszabályi környezetet és a végrehajtás körében felmerülő problémákat vizsgálja a gyermek alapjogainak tükrében, különös tekintettel a gyermek családban való nevelkedésre vonatkozó jogára. Így, a kistanulmány első felében a gyermekbántalmazás formáit és a

gyermekek kifejezetten a témához kapcsolódó jogait tárgyalja. A szerző a gyermekbántalmazás okait és büntetőjogi vonatkozásait nem vizsgálja, ezeket a témákat csak érinti. A gyermekek alapvető jogai kapcsán a tanulmány kitér a gyermeki jogok sajátosságaira, hiszen ennek tisztázása fontos azért, hogy megértsük miért kellene egy külön gyermekjogi biztosi hivatal megalakítása, amely intézmény létrehozatala a Gyermekjogi Egyezmény implementálásának egyik alapvető feltétele. A gyermeki jogok érvényesülése és érvényesítésének céljából külön ombudsman létesítésének szükségességét az a tény is megalapozza, hogy a gyermeki jogok és az alkotmányos jogok csak részben fedik egymást. Ide vonatkozóan, tehát a szerző kitér az állampolgári jogok országgyűlési biztosának gyermekvédelemmel kapcsolatos szerepére.

A tanulmány második része foglalkozik a gyermekvédelmi rendszer működésének visszasságaival, de még ezt megelőzően a szerző megvilágítja a gyermek legfőbb érdekének lényegét. A gyermekvédelmi rendszerben rejlő problémákat inkább abból a megközelítésből tárgyalja a tanulmány, hogy ezek a visszasságok mennyiben, avagy milyen módon sértik a gyermekek jogait. A statisztikai adatok szerint a legtöbb gyermekvédelmi szolgálatnál rendkívül kevés és nem megfelelő képzettségű vagy nem kielégítő szakképesítéssel rendelkező szakember dolgozik. Ebben a fejezetben tér ki arra, hogy a gyermekbántalmazás megelőzésében és csökkentésében, a jelzőrendszer összes tagjának szerepe van.

A tanulmány szeretne rávilágítani arra, hogy bár a magyar állam a szabályozás terén valóban tett erőfeszítéseket a Gyermekjogi Egyezményben a gyermekbántalmazásra vonatkozó kötelezettségei teljesítése érdekében; de most **haté-**

www.jogismeret.hu

kony módszerek kidolgozására és legfőképpen **finanszírozására** van szükség. Nincs elég szakember, nincs biztosítva megfelelő képzés, ember-és forráshiánnyal küszködik a magyar gyermekvédelem!

Az értekezésben választ kaphatunk arra, hogy vajon:

- Kik figyeltek fel először a gyermekek fizikai bántalmazására?
- A jelzőrendszer tagjai ismerik-e a gyermekek jogait?
- Mit jelent valójában a gyermek „mindenek felett álló érdeke”?
- Milyen akadályokat sorolnak fel a szakemberek a gyermekbántalmazás elleni küzdelemben?
- Milyen megoldási módokat javasol az UNICEF, illetve a szerző a gyermekbántalmazás megelőzéséhez?

Szívből ajánlom és kellemes olvasást kívánok:

B.Sz.B.

Elérhetőségeink:

Cím: Szekszárd Megyei Jogú Város Humán Szolgáltató Központja Gyermekjóléti Központ
7100, Szekszárd, Vörösmarty u. 5.

Telefonszám: 06-74/511-481, 06-74/511-482.

Fax: 06-74/511-474

E-mail: cssk_gyjk_szd@hotmail.com
szdgyjk@gmail.com

Web: www.modszertanszekszard.hu

- Ingyenes módszertani lap -

Módszertani tanácsadás:

▶ Tolácziné Varga Zsuzsanna:
hétfőn és csütörtökön 8—16 óráig.

▶ Szabó Aliz:
kedden és szerdán 8—16 óráig.

Várjuk a megyében dolgozó szakembereink megkeresését telefonon, személyesen pedig előre egyeztetett időpont alapján.

Támogatóink:

Szerkesztők:

Kiadja: a Tolna Megyei Módszertani Gyermekjóléti Központ, 7100 Szekszárd, Vörösmarty u. 5.

Felelős kiadó: Papp Győző

Szerkesztők: Szabó Aliz, Tolácziné Varga Zsuzsanna, Bánkiné Szunyi Beáta.

E-mail: szdgyjk@gmail.com
szunyibea@hotmail.com

Web: www.modszertanszekszard.hu
/A hírlevél weboldalunkról pdf formátumban letölthető/

- Megjelenés negyedévente -

www.modszertanszekszard.hu